

הילכתא

לדעת לחיות כהלכה

דבר העורך

מדוע אין תלמוד בבלי על זרעים?

סדר הש"ס: רבינו הקדוש סידר ששה סדרי משנה הכוללים את כל דיני התורה, שלא תשתכן תורה מישאל. כמו כן האמוראים עסקו בכל הסדרים גם זרעים וטהרות, כמפורש **בגמ'** (ברכות דף כ.). בשנים של אביי ורבא היו עוסקים בכל הש"ס והיו מפרשים משנה בעוקצין ב-13 אופנים.

ואילו רבינא ורבא אשי סידרו תלמוד בבלי רק על המסכתות שהיו נוגעים למעשה, ולכן אין תלמוד בבלי על סדר זרעים, כיון שלא היה נוגע למעשה בבבל, חוץ ממסכת ברכות שנוגע למעשה. מאידך תלמוד ירושלמי כן נכתב גם על סדר זרעים, כי בארץ ישראל היה נוגע למעשה. גם על

סדר טהרות אין מסכתא בשני התלמודים כי אינו נוגע למעשה, בזמננו שכולנו בחזקת תמאי מתים שהרי אין לנו אפר פרה, חוץ ממסכת נדה שנוגע למעשה.

וכתב **רש"י** (סוכה יד. ד"ה משום), כאשר מוזכר בגמ' דרך אגב ציטוט של משינות מסדר טהרות שאין עליה גמרא, ואינה מבוארת כשאר המשניות, הגמ' אמורת 'גופא' ומרחיבה לבארם.

סדר קדשים: לפי זה, שואל **החפץ חיים** (תורה אור פרק ב ד"ה והנה ידעת, ועיין עוד שם פרק ט ד"ה כתיב ליקוטי הלכות בהקדמה, אגרות ומאמרים סימן ח), מדוע סדרו תלמוד בבלי על סדר קדשים, הרי לא היה נוגע למעשה בבבל.

ומתוך החפץ חיים (שם) על פי משמעות דברי **רש"י** (בבא מציעא קיד: ד"ה בארבע וד"ה בשיתא), שהכלל 'כל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת' נאמר רק בסדר קדשים ולא בשאר סדרים, ולכן סידרו גמרא על סדרי מועד נשים נזיקין משום שנוגעים למעשה, וגם על סדר קדשים סדרו גמ' על פי המבואר **בגמ'** (מנחות קי). כל העוסק בהלכות עבודה נחשב כאילו מקריב בבית המקדש, אבל על סדרי זרעים וטהרות שלא היה נוגע למעשה לא סדרו גמרא כי הלימוד בהם לא נחשב כקיום.

אך לפי השיטות שהובאו בגיליון הקודם (מספר 320 מדור בית הוראה), שגם בכל התורה נחשב הלימוד כאילו עשה, נשאר קשה מדוע חיברו גמרא רק על סדר קדשים, ולא על זרעים וטהרות שגם בהם יחשב כאילו קיימם. ואפשר לתת, על פי דברי החפץ חיים (תורה אור פרק א), שיש הבדל יסודי בין סדר קדשים, שהחיוב להקריב קריבנות תמידית כסדרן ומוספים להלכות מוטל עלינו גם בזמן הזה, ומפני חטאינו גלינו מארצינו ואין אנחנו יכולים לקיים חובתנו. ולכן חיברו תלמוד בבלי על סדר קדשים, שיחשב כאילו קיימנו חובתנו 'ונשלמה פרים שפתינו'. אבל סדר זרעים בחול, וסדר טהרות בזמן הזה שכולנו תמאי מתים, עיקר החיוב לקיימו לא שייך בזמננו, לכן לא תקנו תלמוד בבלי על סדר זרעים, ושני התלמודים שדרו על טהרות.

בברכת התורה
עקיבא יוסף לוי

נושא הגיליון

'תוספת שביעית בזמננו'

זמן שביתה ממלאכה

תמצית הדינים: כתוב **במשנה** (שביעית פרק א משנה א, ד, פרק ב משנה א), ו**בתוספתא** (פרק א הלכה א), ונתבאר **בגמ'** (בתלמוד בבלי - מועד קטן דף ג: ד. ראש השנה דף ט. ובעין זה בתלמוד ירושלמי פרק א הלכה א), ונפסק **ברמב"ם** (הלכות שמיטה ויובל פרק ג הלכה א-ט), שיש זמנים חלוקים באיסור מלאכה בשדה בזמן של 'תוספת שביעית', שהיא בשנה השישית סמוך לשנה השביעית. ל' יום: אסור לעבוד בארץ שלשים יום לפני ראש השנה של שנת השמיטה, לרבי ישמעאל וכך נפסק הלכה ברמב"ם, דין זה הוא מהלכה למשה מסיני בזמן שבית המקדש היה קיים, כמו שאמרנו עשר נטיות, ערבה, וניסוך המים הלכה למשה מסיני, מזה שהתירו לחרוש עד ראש השנה עשר נטיות לבית סאה, מוכח שסתם שדה שאין בו עשר נטיות לבית סאה אסור לחרוש מדין 'תוספת שביעית'. מסביר **תוס'** (מועד קטן ד. ד"ה אלא) שדייקו חכמים מכיון שנשנו ביח ג' הלכות למשה מסיני - עשר נטיות ערבה וניסוך המים, שערבה וניסוך המים רק בזמן סאה, גם 'עשר נטיות' נאמר רק בזמן הבית. ולרבי עקיבא דין זה של תוספת נלמד **מהפסוק** (שמות לד כא) כְּפָרִישׁ וּבִקְצִיר תִּשְׁבֶּת.

(יש לדייק מדברי רבינו תם הובא בר"ש שביעית פרק א משנה א, ובתוס' ר"ה דף ט: ד"ה ומותר, שנקט להלכה כרבי עקיבא, ואם כן לדעת רבינו תם יהיה 'תוספת שביעית' בזמן הזה מפסח ועצרת - י.ר.).

פסח ועצרת: מדרבנן הוסיפו לאסור בזמן המקדש; בשדה אילן - לפי בית שמאי זמן 'תוספת שביעית' שמותר לחרוש סביב האילנות רק עד סמוך לחג השבועות, שעד אז החרישה מועילה לפירות שישית, ואסור לחרוש אח"כ כי מכין את הקרקע לגידולי שביעית והרי זה כמתקן פירות שביעית. ולפי בית הלל וכך נפסק להלכה, מותר עד שבועות. בשדה הלבן (ללא אילנות) - לתנא קמא עד שתכלה לחות הקרקע, כל זמן שעדיין זורעים במקשות.

ובמדלעות, (שיכול תלתות החרישה לתועלת יכול שישיית, אבל אחרי שכלה לחלוחית הקרקע, נראה כאילו חורש לשביעית). ולרבי שמעון וכן נפסק להלכה, עד הפסח.

ביאור ההבדל (ר.י) בין שדה אילן לשדה לבן, ביארו הראשונים, שבשדה אילן מצוי פירות ואפשר לתלות שמעשה החרישה הוא לתועלת פירות שישיית, אבל בשדה לבן שאין יכול, נראה ממעשי שחורש לשביעית. ובשיטת רש"י אפשר לבאר, כי בשדה אילן שורשי האילנות מזיזים את הקרקע, והחרישה מפסח לא תחזיק מעמד עד שביעית, אבל בשדה לבן שאין שורשי אילן, החרישה תועיל מפסח עד שביעית.

1. חשבון הסוגיא

תקנת רבן גמליאל: רבן גמליאל ובית דין דינו נמנו על שני פרקים הללו של פסח בשדה תבואה ועצרת בשדה האילן, ובטלום, והתירו עבודת הארץ עד ראש השנה.

לרבי יצחק, הלכה למשה מסיני שלושים יום לפני ראש השנה, ומדרבנן אסרו מפסח ועצרת, ורבן גמליאל ביטל את התקנה דרבנן, ונשאר איסור שלושים יום קודם ראש השנה. ויכול לבטל תקנה הראשונה, כי התנו מתחילה שכל הרוצה לבטל יבוא ויבטל.

לרב אשי, רבן גמליאל ובית דין סברו כרבי ישמעאל שהלכה למשה מסיני נאמרה רק בזמן שביית המקדש קיים דומיא דניסוך המים, וכיון שבזמן רבן גמליאל לא היה בית המקדש, 'תוספת שביעית' נהג רק מדרבנן, ולכן יכלו לבטל 'תוספת שביעית'.

וכתב **בדרך אמונה** (פרק ג אות יב, ביאור ההלכה פרק ג הלכה א ד"ה עבודת הארץ), שלפי רוב הראשונים רבי אשי מודה לרבי יצחק שהלכה למשה מסיני הוא רק יום, ופסח ועצרת אסור מדרבנן בזמן הבית, ורבן גמליאל קבע שהלכה כר' ישמעאל, וכשאין בית המקדש קיים אין 'תוספת שביעית' לא מהלכה למשה מסיני ולא מדרבנן, אבל שיטת **התוס'** שרב אשי חולק על רבי יצחק, וסובר שהלכה למשה מסיני נאמרה בזמן שביית המקדש קיים מפסח ועצרת ולא רק ל' יום, ולא היה כלל תקנה דרבנן.

זמן הזה: להלכה פוסק **הרמב"ם** (שמיטה פרק ג הלכה א, ועיין חזון איש שמיטה יז-כב, כה) כרב אשי, ולכן בזמן שאין בית המקדש, מותר בעבודת הארץ עד ראש השנה כדן תורה. ואע"ג (דרך אמונה פרק ג אות יב, ציון ההלכה פרק ג אות ו) שלפי דעת **הרמב"ם** (שמיטה פרק י הלכה ט) שביעית בזמן הזה דרבנן, כיון שאין רוב יושביה עליה, וכל שכן 'תוספת שביעית' שהיא רק דרבנן. מכל מקום אם יאירע שיהיו רוב יושביה עליה יהיה שביעית מן התורה, אבל 'תוספת שביעית' לא ינהוג כיון שאין בית המקדש קיים. והוסיפו **בדרך אמונה** (פרק ג אות יא), **ובחוש שני** (שמיטה עמוד עד), ומכל מקום צריך להוסיף משהו לפני ראש השנה כדן כל 'תוספת יום טוב'. ומצינים למה שכתבו **התוס'** (מועד קטן דף ד' ד"ה מה להלן) שלפי המ"ד שילומד משבת בראשית, צריך להוסיף משהו מדין 'תוספת שביעית'.

יש לציון שלפי דעת **הר"ש סיריליו** (שביעית פרק א הלכה א, סוף ד"ה אף ערבי שבתות), יש להוסיף 'תוספת שביעית' אף בזמן הזה, אלא שממשיקה תוספת משהו וכגון יום כ"ט באלול, אשר בו אסור לעבוד בקרקע.

2. נטיעת עצי פרי

זמן קליטה: נחלקו תנאים **במשנה** (שביעית פרק ב משנה ו), ומפורש **בגמ'** (ראש השנה דף י' וברש"י שם), כמה זמן הוא קליטת

אילן באדמה, לרבי אלעזר 30 יום, ולכן אסור לנטוע, להביר (טומן באדמה ענף מחובר, ומצמיח שורשים וכאשר גדל לאילן חדש חותכים אותו מחיבורו לעץ האשון) ולהרשי (מחברים ענף חי באילן זקן כדי לחזקו) 30 יום לפני ראש השנה. ואם נטע והביר והרכיב יעקור לפי שקלטה בשביעית. לרבי יהודה זמן הקליטה הוא 3 ימים. לרבי יוסי ורבי שמעון וכן נפסק להלכה **ברמב"ם** (שמיטה פרק א הלכה יא), **ובשו"ע** (יו"ד סימן רצד סעיף ד), שזמן קליטה הוא 14 יום.

תוספת 30 יום: ומבואר בגמ' שבנוסף לשיעורים האמורים 30/14/3, יש להוסיף עוד 30 יום. ולכן לשיטה הסוברת 30 יום צריך סה"כ 60 יום, לשיטה של 14 צריך 44, לשיטה של 3 צריך 33. ונחלקו הראשונים בטעם הוספת 30 יום, לשיטת **רש"י** מדובר בזמן שנוהג 'תוספת שביעית' מן התורה ששיעורו 30 יום, ולכן צריך להוסיף 30 יום בנוסף לשיעורים האמורים שהם זמן קליטת הנטיעה, כדי שלא תקלט הנטיעה בזמן 'תוספת שביעית'. ואם כן הזמן הזה שאין נוהג 'תוספת שביעית' לא צריך להוסיף עוד 30.

מאידך לשיטת **רבנן תם** אין איסור קליטת נטיעה בזמן 'תוספת שביעית', כי אם בשנת השביעית עצמה, ומה שצריך להוסיף 30 יום, היינו כדי שיחשב שנה לגבי שנות ערלה. וכתב

בדרך אמונה (ביאור ההלכה הלכות שמיטה יויבל פרק ג הלכה יא), שמא לשיטת רבנן נוהג גם בזמן הזה, ומצדד שדין זה נוהג רק בזמן שנוהג תוספת שביעית, אבל בזמן הזה אין לחוש כלל, והביא שכ"כ **החזו"א** בשיטת ר"ת שבזמננו אין לחוש כלל למה שעושה לפני שביעית.

שיטת הרמב"ם: להלכה נפסק **ברמב"ם** (פרק ג הלכה יא) שזמן קליטה הוא 14 יום, וגם בזמן הזה צריך להוסיף 30 יום, ודבר זה אסור לעולם מפני 'מראית העין' שמא יאמר הרואה בשביעית נטעו, ואם עבר ונטע יעקור. וביאר **החזו"א** (סימן כה סעיף ג) בכוננת הרמב"ם, וכן נוקטים **בחוש שני** (עמוד קעה), **ובדרך אמונה** (פרק ג ס"ק צ), שתוספת 30 יום הוא גזירה דרבנן, מפני שישאר מונין לשביעית, כמבואר **בגמ'** (גיטין דף ג: ורש"י שם, וברמב"ן פ"א השנה דף ט: ד"ה ויש לפרש), שמא יאמרו שנטע בשביעית, שהרי מונין 3 שנות ערלה להתיר את יכול הנטיעה בשנה הרביעית, ואם הקדים 30 יום בשנה השישית (מלבד 14 ימי הקליטה) הרי ל' יום בשנה עולים לו שנה ויספרו מהשנה השישית, ולא יטעו לומר שנטע בשביעית. אבל אם יקלט פחות מ-30 יום לפני שביעית, השנה השישית לא תעלה לו למנין שנות ערלה וכעבור כמה שנים יטעו לומר שנטע באיסור בשביעית, ויבואו להתיר לנטוע בשביעית.

המהר"י קורקוס (שם) מפרש בכוננת הרמב"ם כטעם השני שמבואר בגמ' בגיטין שישנן נחשדות על השביעית, דהיינו שגם אם יטע בשוגג יחשדו אותו שנטע במזיד. וביאר **הג"ר שאול רייכנברג שליט"א** (משפטי ארץ שביעית להלכה למעשה פרק א הערה 2), שיש נפק"מ בין הטעמים האם יש לאסור עצי סרק, לטעם המהר"י קורקוס יש לאסור גם באילן סרק, ואילו לטעם החזו"א הגזירה שייכת רק בעצי פרי שיש להם דין ערלה, ולא בעצי סרק. והסיק להלכה כשיטת החזו"א והחוט שני והדרן אמונה שרק באילן ששייך בו ערלה צריך להקדים, ואין חוששים לשיטת המהר"י קורקוס שגם באילן סרק צריך להמתין.

ט"ז אב: הנועד ביהודה (א"ח לניינא תשובה פד) מדייק מלשון **הרמב"ם** 'הנוטע או המביר' או המרכיב ערב שביעית קודם ראש השנה בתוך מ"ד יום יקיים, שאם נטע ביום ט"ז באב אותו יום עצמו עולה לו למנין הימים, אולם הנועד ביהודה מסיק למעשה

אבל אם הנטיעה נעשתה לפני השביעית, ולא נעשית שום מלאכת איסור בשביעית, אין איסור.

יש להחמיר: לדעת הגר"ש וואזנר זצ"ל (תורת הלוי פרק ג אות ה) זמן נטיעת אילנות סרק הוא עד 14 יום לפני ראש השנה, ובמקום הצורך אפשר להקל גם בפחות מ-14 יום. וכעין זה נטק **באור לציון** (שביעית פרק א אות א) שמעיקר הדין מותר לנטוע אילנות סרק גם בסמוך לר"ה, שאין בהם דיני ערלה ולא שייך בהם חשד, אך יש לחוש לשיטות המחמירים, שלא לנטוע עצי סרק בתוך 14 יום לפני שביעית, שאם יטע לאחר מכן, נמצא שנקלט האילן בשביעית. ונטיעת חד שנתיים כמו ירקות ופרחים וכדומה, מותר לזרוע עד שלושה ימים לפני ראש השנה.

4. נטיעה חד שנתיים

ירקות: כתב בחוט שני (עמוד קפה), שבידקות לא צריך להקדים ימי קליטה כשיטת החזו"א, שבזמן הזה אין איסור, אבל מכל מקום ירק שנקלט בשביעית נאסר באכילה כדין 'ספיחין', ולכן צריך להקפיד שהירק יתחיל לגדול בשישית. ומביא בשם החזו"א שמספיק בכך שיצא קצת מהגבעול מעל פני הקרקע, וכל ההיתר לזרוע ולנטוע עד ערב שביעית, הוא רק בעצי סרק ופרחים וכדומה, שאין בהם איסור ספיחין.

פרחים: ולגבי פרחים כתב בחוט שני (עמוד רמו), אם יש ריח טוב בפרחים שייך בהם איסור 'ספיחין', אבל אם יש להם רק קצת ריח טוב ואינו חשוב בעיני בני אדם, לא שייך בהם איסור ספיחין. וכן כתב במשפטי ארץ (פרק א סעיף יא), שתילי ירקות, פרחים שאינם שיחים העומדים לריח, צמחי תבלין וטה, מותר לשותלם רק בתנאי שיקלטו לפני ראש השנה, כדי שלא יהיה בהם איסור 'ספיחין'. ויכול לשותלם באדמה רטובה, עד כז אלול סמוך לשקיעת החמה. וכתב באור לציון (פרק ה הלכה א), שמנהג בני ספרד ירקות והתחילו לגדול באילנות פרי עוד 30 יום מפני החשד, ובס"כ 44 שאסורים משום 'ספיחין', ולכן צריך שיקלטו לפני ראש השנה. ובמקום הצורך המיקל לאכול ירקות אלו יש לו על מי לסמוך, ובתנאי שינהג בהם קדושת שביעית.

הכרת הטוב: יישר כח להג"ר ישראל רוזנרטן שליט"א על הסיוע הרב בבירור ענין 'תוספת שביעית'.

שאותו יום עצמו אינו עולה לו, כיון שנקטה הגמ' לשון שתי שבתות הכוונה 14 יום מעת לעת. ומאידך לדעת החזו"א (סימן כו ס"ק ב) אומרים 'מקצת היום ככולו', ויום ט"ז עולה לו.

העברת שתילים: עוד מבואר בחוט שני (שמיטה עמוד קעט) יש להקפיד שלא להעביר שתילים שיש עצי פרי ממקום למקום בזמן שאסור לנטוע אילנות, כי יש להחמיר למנוע שנות ערלה משעה שהאילן ניטע בקרקע. אריכות מיוחדת מופיעה בספר משפטי ארץ (שביעית פרק א) בפרטים רבים בנושא נטיעת והעתקת נטיעות, מתי נחשב מחובר לקרקע גם בזמן ההעברה, ובסוגי החיבור השונים, וכן מידע מקצועי מחקלאים.

3. עצי סרק

אסור שייקלט בשביעית: כפי המבואר לעיל מדברי הפוסקים, הדין שאסור לנטוע 44 יום קודם ראש השנה נאמר רק בעצי פרי שמונים בהם שנות ערלה ולא בעצי סרק. (ורק למהר"י קורקוס אסור גם באילן סרק). ונחלקו האחרונים האם בעצי סרק נאמר הדין שצריך להקדים 14 ימי קליטה קודם ראש השנה. לשיטת המנחת חינוך (מצוה רצח), והאגלי טל (מלאכת זורע ס"ק ח אות ב), גם שאר אילנות או זרעים אסור לנטוע סמוך לשביעית, אם יקלט בשביעית, שמבטל בכך את 'שכית הארץ', אפילו שאינו עובר משום 'שדך' לא תזרע', כי הקרקע עושה מלאכה בשביעית כשקולטת ההשרשה, וכמו שלשיטת בית שמאי יש דין שביית כלים בשבת, משום שהכלי עושה מלאכה בשבת, ולכן אסרו להניח תבנית על האש לפני שבת שיתבשל בשבת.

הגר"ש זצ"ל אייערברג זצ"ל (מנחת שלמה חלק א סימן מה, סימן נא ס"ק ד) נוקט כשיטת המנחת חינוך, ומצדד לאסור לנטוע אילנות סרק 14 יום לפני ראש השנה, ולגבי שאר זרעים מותר לשותל עד כ"ז אלול, משום שזמן קליטת הזרעים הוא 3 ימים, ומקצת היום ככולו.

מותר שייקלט בשביעית: מאידך לדעת החזו"א (סימן יז ס"ק כה), הובא בחוט שני (שמיטה עמוד קעה), ובדרך אמונה (פרק ג ס"ק פה), וכן הורה למעשה הג"ר צבי ובר שליט"א, מותר ליטע עצי סרק ושאר נטיעות עד סמוך לשביעית, כי ציווי התורה של שביית הארץ, מחייב רק שמאריך תשבות ממלאכת אסורות,

סיכום הגיליון:

דינים העולים

- א. **תוספת שביעית:** הלכה למשה מסיני לאסור בזמן הבית מלאכת הקרקע שלושים יום קודם שביעית, מדרבנן הוסיפו לאסור בזמן הבית בשדה האילן מעצרת ובשדה הלבן מפסח. ויש אומרים שהלכה למשה מסיני לאסור בזמן הבית בשדה האילן מעצרת, ובשדה הלבן מפסח, ולא היה תקנה דרבנן. הלכה כרב אשי שרבן גמליאל קבע הלכה כרבי ישמעאל ש'תוספת שביעית' הלכה למשה מסיני, ונהג רק בזמן הבית.
- ב. **בזמן הזה:** בזמן שאין בית המקדש, מותר עבודת הארץ עד ראש השנה כדין תורה. וצריך להוסיף משוה כדין תוספת יום טוב.
- ג. **עצי פרי:** נחלקו תנאים כמה הוא זמן קליטה. 30 יום, 3 ימים, 14 יום. נחלקו הראשונים האם בזמן הזה שאין נוהג 'תוספת שביעית', צריך להוסיף באילנות פרי עוד 30 יום. להלכה נפסק שזמן קליטה 14 יום, וצריך להוסיף באילנות פרי עוד 30 יום מפני החשד, ובס"כ 44 יום. הנוטע ביום ט"ז באב נחלקו הפוסקים האם אותו היום עצמו עולה לו למנין הימים של 44 יום.
- ד. **שתילים:** יש לזוהר בתוך 44 יום קודם ראש השנה, לא להעביר שתילי אילנות פרי ממקום למקום, באופן שנפסק יניקת הקרקע, כפי ההוראות שמובאות בהרחבה בספר משפטי ארץ (שביעית פרק א).
- ה. **עץ סרק:** הוסיפת 30 יום מפני 'מונין', שייך רק באילנות פרי שמונים בהם שנות ערלה. ונחלקו הראשונים האם גם בעצי סרק צריך להרחיק 44 יום מדין חשד. וקיי"ל להלכה שאין לחוש בעצי סרק עוד נחלקו הפוסקים האם בעץ סרק נאסר לזרוע ב-14 ימי קליטה, למנחת חינוך צריך להקדים 14 ימי קליטה, כי אסור שהאדמה תעשה מלאכה ותקלט עץ בשביעית. לחזו"א לא צריך להקדים 14 ימי קליטה ומותר לזרוע עד השביעית, מכיון שהוא לא עושה מלאכה באדמה. לשיטת האור לציון מעיקר הדין מותר ויש לחוש לשיטות המחמירים.
- ו. **נטיעות:** נטיעה חד שנתיים לא צריך להוסיף 30 יום כי לא שייך חשד, ולא צריך 14 ימי קליטה, ונחלקו האם צריך להרחיק 3 ימי קליטה, ויכול לזרוע סמוך לשקיעת החמה של יום כ"ז אלול, כי יום הראשון בכלל, מדין מקצת היום ככולו, ואי שיוכל לזרוע עד ר"ה.
- ז. **ספיחין:** בידקות ובפרחים שעומדים לריח, צריך שיתחיל לצמוח מעט מהגבעול מעל הקרקע לפני ראש השנה משום איסור ספיחין, ובצמחים שיש בהם ריח אך אינם עומדים לריח, נקטו הפוסקים שאין בהם איסור ספיחין.

משיב כהלכה

ההגרלה השבוע על 100 שקל במזומן

שאלה: כיצד יש להכין את הגיונות לקראת שנת השמיטה?

מבואר בגמ' (עבודה זרה דף נז.) הכלל בשביעית 'אוקומי' אילנא שרי, אברויי אילנא אסור'. והשאלה האם צריך להקדים בערב שביעית את המלאכות 'לאוקומי' שמותר לעשות בשביעית, ומה הדין במלאכות שהותרו למניעת הפסד?

האם מותר להניח דישון שמתפרק מעצמו בשמיטה, ולכוין ממטרות שישקו את השדה באופן אוטומטי?

מקורות: חזו"א (סימן כ"א ס"ק יז ד"ה לכן); משפטי ארץ (מהדורת תשסז פרק ה); ישא יוסף (שביעית סימן ג-ד); חוט שני (עמוד עד); דיני שביעית (פרק ב הלכה ד).

במדור זה מופיעה שאלה שבועית בנושא הגיליון הבא, כל מי ששולח תשובה נכונה על השאלה נכנס להגרלה. ההגרלה על דעת רבני המפעל.

התשובות המוכרות וישלבו במידת האפשר בגיליון הקרוב.

נא להעביר את התשובות עד יום ראשון הקרוב בערב (תשובה שתגיע

אחרי יום ראשון תכנס להגרלה הבאה). בצירוף פרטי המשיב (שם, טלפון,

מקום לימוד). באחת מהאפשרויות הבאות:

1. בקו 'הילכתא' טלפון 02-5377085 שלוחה 4
2. בעמודות 'נדרים פלוס' ו'קהילות', קופת 'הילכתא' גיליון 'עומק הפשט'
3. בחדר 'קול הלשון', ישיבת מיר ירושלים, תיבת 'הילכתא'
4. בפקס מספר 1532-6507823
5. במייל 5047867@gmail.com

הזוכה בהגרלת גיליון 320 בסך 100 שקל במזומן הבה"ח ברוך הרטמן הי"ו ישיבת ויז'ניץ בני ברק

מדור זה הוקדש לע"נ האשה הצדקנית
מרת רבקה בת הר"ר יהודה אריה ע"ה
נלב"ע יד אלו תשע"ג תנצב"ה

בית הוראה הילכתא

עקירת נטיעת גוי

מעשה שהיה: מעשה שאירע לפני מספר ימים, גוי נטע עץ פרי בחצר של ישראל בחור מ"ד יום לפני שנת השביעית תשפ"ב, והשאלה למעשה האם החיוב לעקור נאמר רק בנטיעת ישראל, או גם בנטיעת גוי בקרקע של ישראל?

הוראה: השאלה הובאה לפני הג"ר צבי ובר שליט"א והורה שצריך לעקור, שהרי טעם האיסור הוא משום 'מראית העין' שישאל מונין לשנות ערלה, וכעבור מספר שנים יטעו לחשוב שנטע בשביעית, וגם בנטיעת גוי שייך החשש שיחדשו שהישראל בעל השדה נטע אילנו בשביעית.

וכמבואר בשבט הלוי (חלק ב סימן רא) שגם נטיעת גוי צריך לעקור, והוכיח כן מהדין שאם נטע ומת, היורש חייב לעקור, ואילו הטיבה ומת בנו זורעה, והטעם הוא שעקירת הנטוע הוא משום 'מראית העין', למרות שהיורש לא עבר, והוא הדין בנטיעת גוי. וכן הורה הג"ר שאול רייכנברג שליט"א שגם בנטע גוי צריך לעקור, והוסיף כי הגר"ש אלישיב זצ"ל הורה למעשה, שאם יצאו הענפים מעצמם מן הקרקע לא צריך לעקור.

מאידך מפורש על פ"א אמונה (שמיטה פ"ג ס"ק צג, ציון ההלכה ס"ק קצד) עד פי החזו"א (שביעית סימן יז ס"ק כה) שאין צריך לעקור נטיעת גוי, והוכיח כן מהרה"ד (פרק ד הלכה טו), והניח בצ"ע. בארחות רבינו (חלק ב ליקוטים עמוד לז) מצד שבכרזי אין חשש, והניח בספק האם יש לעקור נטיעת נכרי.

עדכוני הלכה

חיישינים למהדרין

בגיליונות 'עומק הפשט' (מספר 203, 244) הופיע 'דין פחים טמונים בשבת'. חיישיני הנפח המותקנים בפחי האשפה המאושרים, מושבתים בשבתות וחגים על ידי שיעון אטטורנומי המונק את פעילות החיישן לפני כניסת שבת וחג, ומחזירו לפעולה בצאת שבת וחג.

גורמים ב'משמרת השבת' מעדכנים, עם בניית אלפי יחידות דיור בשכונות החדשות בבית שמש. פורסם מכרז להתקנת מאות פחים טמונים חדשים עם 'חיישיני נפח', תנאי המכרז מאפשרים לספק, רק פחים עם חיישינים מאושרים. החברה שמתמודדת על המכרז, ביצעה התאמות שורות להתקנת 'חיישיני נפח' המאושרים על ידי 'משמרת השבת'.

בתמונה: הג"ר אליהו בייפוס שליט"א, הג"ר שמואל יוסף שטיצברג שליט"א, הר"ר שלמה בריילנט הי"ו, בהצגת ההידור ההלכתי בפני מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א.

נושא הגיליון הבא:

'הכנת הגינה לשמיטה'

טלו חלק בזיכוי הרבים העצום, והשתתפו בהוצאות הגיליון הבא

הגיליון נועד לעזור את לב הלומדים, נא לא לסמוך על הדברים הלכה למעשה בלי לעיין במקורות

לעילוי נשמת האשה הצדקנית מרת חנה רזנברגר ע"ה
בת יבדלחט"א הרה"ח רבי אברהם אביש שליט"א
נלב"ע בדמי ימיה כ"ז אב תשע"ז ת.נ.צ.ב.ה.
הנוצח על ידי בני המשפחה

הילכתא

לדעת לחיות כהלכה

גיליון שבועי עומק הפשט
שיעורים וימי עיון
בית הוראה טלפוני
בידור הלכה אקטואליים
קו מידע הלכתי
חוברות הדרכה

מכון הילכתא 02-535-0-535

מענה אנושי בית הוראה מערכת הגיליון

קו מידע הלכתי
02-5377-085

ניתן להאזין לשיעורים, הודעות,
עדכונים, רישום להגרלות, ועוד...

5047867@gmail.com לקבלת הגיליון במייל

פקס: 02-6507823